

EIOPA-17/651
4. oktoober 2017

**Kindlustustoodete turustamise direktiivi
kohased suunised kindlustuspõhiste
investeeringustoodete kohta, mille
struktuur raskendab kliendil kaasnevate
riskide mõistmist**

Sissejuhatus

- 1.1. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1094/2010 (millega luuakse Euroopa järelevalveasutus (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus), millega muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/79/EÜ; edaspidi „EIOPA määrus”)¹ artikliga 16 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. jaanuari 2016. aasta kindlustustoodete turustamise direktiivi (EL) 2016/97 (uuesti sõnastatud; edaspidi „kindlustustoodete turustamise direktiiv”)² artikli 30 lõigetega 7 ja 8 annab Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve välja suunised, kuidas hinnata kindlustuspõhiseid investeerimistooteid, mille struktuur raskendab kliendil kaasneva riski mõistmist, nagu on osutatud kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punkti a alapunktis i, ja kindlustuspõhiseid investeringuid, mis on liigitatud mittekeerukateks sama direktiivi artikli 30 lõike 3 punkti a alapunkti ii tähenduses, võttes arvesse, et see liigitus põhineb ka hinnangul, kas toote struktuur raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist.
- 1.2. Kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõigete 1 ja 2 kohaselt on kindlustuspõhiste investeerimistoodete kliendile sobivuse või asjakohasuse hindamine kindlustusvahendaja või -andja poolt üldiselt nõutud osa kindlustuspõhise investeerimistoote müügist. Kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõige 3 lubab liikmesriikidel kõnealustest kohustustest kõrvale kalduda ja mitte nõuda sobivuse või asjakohasuse kontrolli sellise kindlustuspõhise investeerimistoote müügil, kui mitu tingimust on täidetud. Sellist tüüpi müüki nimetatakse tihtipeale kliendi korralduse täitmiseks, sest tehing tehakse ilma kliendi isikliku olukorra kohta mingit nõuannet või hinnangut andmata. Kuid kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 20 lõike 1 kohaselt on kindlustusandjal siiski vaja täpsustada kliendi nõudmisi ja vajadusi.
- 1.3. Üks kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõikes 3 sätestatud tingimustest, mille põhjal tehakse kindlaks, kas kindlustuspõhist investeerimistoodet saab müüa korralduse alusel täidetava müügitellimusena, on seotud kindlustuspõhise investeerimistoote keerukusega. Selleks hinnatakse nende finantsinstrumentide olemust, millele tugineb kindlustuspõhise investeerimistoote riskipositsioon, samuti kliendiga sõlmitud kindlustuslepingu struktuur (kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punkt a). Kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõigete 7 ja 8 kohaselt on EIOPA-l õigus anda suuniseid nii keerukate kui ka mittekeerukate investeerimistoodete hindamise kohta.
- 1.4. Kindlustuspõhise investeerimistoote riskipositsiooni aluseks olevate finantsinstrumentide keerukus sõltub Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta finantsinstrumentide turgude direktiivi 2014/65/EL (uuesti sõnastatud; edaspidi „MiFID II”)³ sätetest. Kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punktis a tehakse vahet ühelt poolt sellistel kindlustuspõhistel investeerimistoodetel, mille riskipositsioon piirdub üksnes MiFID IIs lihtfinantsinstrumentidena käsitatavate finantsinstrumentidega, ja teiselt poolt muudel mittekeerukatel kindlustuspõhistel investeerimistoodetel.

¹ ELT L 331, 15.12.2010, lk 48–83.

² ELT L 26, 2.2.2016, lk 19.

³ ELT L 173, 12.6.2014, lk 349.

- 1.5. Käesolevad suunised hõlmavad igat liiki kindlustuspõhiste investeerimistoodete hindamist. Hoolimata kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punkti a alapunktide i ja ii eristamisest on oluline tagada, et korralduse täitmise alusel oleks võimalik müüa ainult neid kindlustuspõhiseid investeerimistooteid, millega seotud riske klient kergesti mõistab. Suunistes käsitletakse peamiselt selliste lepinguliste struktuuride või omaduste tuvastamist, mis võivad muuta kliendil kindlustuspõhise investeerimistootega seotud riskide mõistmise keeruliseks. Siiski puudutatakse ka teisi küsimusi, mis on olulised kindlustuspõhiste investeerimistoodete keerukuse hindamisel.
- 1.6. Pidades silmas kindlustustoodete turustamise direktiivi minimaalse ühtlustamise eesmärki ja asjaolu, et korralduse täitmise alusel tehtavate müügitehingute korral ei laiene klientidele teatud asjakohaste äritegevuse eeskirjade kaitse, saavad riiklikud pädevad asutused selles valdkonnas klientide kaitsmiseks säilitada või kehtestada rangemad riiklikud õigusnormid.
- 1.7. Suuniste väljatöötamisel on EIOPA võtnud äritegevuse standardite valdkonnas arvesse muid asjaomaseid regulatiivseid nõudeid, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta määrust (EL) nr 1286/2014, mis käsitleb kombineeritud jae- ja kindlustuspõhiste investeerimistoodete (PRIIPid) põhiteabedokumente⁴.
- 1.8. Lisaks on EIOPA võtnud arvesse ESMA tööd⁵ selliste finantsinstrumentide hindamisel, mille struktuur raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist. See kajastab õigusliku arbitraaži vältimise tähtsust, mida on rõhutatud ka kindlustustoodete turustamise direktiivi põhjenduses 56, arvestades samal ajal kindlustuslepingute eripära.
- 1.9. Käesolevad suunised on suunatud riiklikele pädevatele asutustele liikmesriigis, kes on otsustanud kasutada kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud erandit. Olenemata asjaolust, et erisätted kirjeldavad kindlustusandjate ja -vahendajate täidetavaid kohustusi, ei tohi seda dokumenti tõlgendada nii, nagu see kehtestaks nimetatud finantsasutustele mis tahes otseseid nõudmisi. Finantsasutused peavad järgima oma riigi pädeva asutuse kehtestatud järelevalve- või õigusraamistikku.
- 1.10. Käesolevate suuniste raames on välja töötatud järgmine määratlus:
 - „Korralduse täitmise alusel toimuv müük” tähendab kindlustuspõhiste investeerimistoodete turustamist kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 kohaselt.
- 1.11. Suunistes määratlemata terminitel on sissejuhatuses osutatud õigusaktides määratletud tähendused.
- 1.12. Suuniseid kohaldatakse tõlgitud versioonide avaldamise kuupäevast.

⁴ ELT L 352, 9.12.2014, lk 1.

⁵ Vt näiteks MiFID II artikli 25 lõikes 10 antud volitusi, mille alusel on ESMA välja andnud [suunised](#) keerukate võlainstrumentide ja struktureeritud hoiuste kohta.

1. jaotis. Nõuded lepingutele, milles käsitletava investeeringu riskipositsioon piirdub finantsinstrumentidega, mida käsitatakse MiFID II alusel lihtfinantsinstrumentidena (kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punkti a alapunkt i)

Suunis 1 – Investeeringu finantsrisk

1.13. Kindlustusvahendaja või -andja peaks tagama, et kindlustuspõhise investeerimistoote riskipositsioon piirdub direktiivi 2014/65/EL kohaste lihtfinantsinstrumentidega. Sellised lihtfinantsinstrumendid hõlmavad üksnes järgmisi instrumente:

- (a) need, mis on määratletud MiFID II artikli 25 lõike 4 punktis a;
- (b) need, mis vastavad komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 (millega täiendatakse direktiivi 2014/65/EL) artiklis 57 sätestatud kriteeriumidele seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning selle direktiivi kontekstis määratletud mõistetega;
- (c) need, mida ei peeta keerukateks vastavalt ESMA suunistele keerukate võlainstrumentide ja struktureeritud hoiuste kohta⁶.

Suunis 2 – Lepingulised sätted seoses lepingu olemuse muutmise ja kindlustuspõhise investeerimistoote tagasiostuga

1.14. Kui leping sisaldab mõnda järgmistest sätetest, peaks kindlustusandja või -vahendaja käsitama lepingu struktuuri sellisena, mis raskendab kaasnevate riskide mõistmist:

- (a) see sisaldab klauslit, tingimust või käivitavat asjaolu, mis võimaldab kindlustusandjal oluliselt muuta kindlustuspõhise investeerimistoote laadi, riski või väljamakseprofiili;
- (b) kindlustuspõhise investeerimistoote tagasiost või muul viisil realiseerimine ei ole kliendile kättesaadaval väärtusel võimalik;
- (c) on olemas otsesed või kaudsed tasud, mis (kuigi tehniliselt on olemas võimalused kindlustuspõhise investeerimistoote tagasiostuks) võivad põhjustada tarbijale põhjendamatu kahju, sest tasud on ebaproportsionaalsed võrreldes toote kindlustusandjale tagastamise kuludega.

Suunis 3 – Lepingulised sätted, mis on seotud lõpptähtaja või tagasiostuväärtuse või surmast tingitud väljamaksete kindlaksmääramisega

1.15. Kindlustusvahendaja või -andja peaks hindama lõpptähtaega või tagasiostuväärtust või surmast tingitud väljamakseid määravate mehhanismide mõju ning seda, kas need raskendavad kliendil kaasnevate riskide mõistmist, välja arvatud juhul, kui need mehhanismid põhinevad otseselt riiklikel õigusaktidel, mis on konkreetselt koostatud klientide huvide kaitseks.

⁶ 4. veebruar 2016 (ESMA/2015/1787)

- 1.16. Kui hinnatav leping sisaldab mõnda allpool toodud tingimustest, peaks kindlustusandja või -vahendaja käsitama lepingut sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist:
- (a) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed olenevad kindlustusandja määratud muutujatest, mille mõju on kliendil raske mõista;
 - (b) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed olenevad eri tüüpi investeerimisriskidest või -strateegiatest, mille mõju on kliendil raske mõista;
 - (c) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed võivad lepingu kestuse vältel eri hetkedel sageli ja/või oluliselt muutuda kas teatud kindlate künnistingimuste täitmise või teatud tähtaja saabumise tõttu. See ei hõlma tähtaja, tagasiostuväärtuse ega surmast tingitud väljamaksete muutusi tuleviku määramata hüvitiste tasumisel;
 - (d) garanteeritud on tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed, mille suhtes kehtivad tingimused või ajapiirangud, mille tagajärgi on kliendil raske mõista. See ei hõlma tähtaja, tagasiostuväärtuse ega surmast tingitud väljamaksete muutusi tuleviku määramata hüvitiste tasumisel.

Suunis 4 – Kuludega seotud lepingulised sätted

- 1.17. Hinnates, kas leping sisaldab struktuuri, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist, peaks kindlustusvahendaja või -andja hindama, kas kliendil võib olla raske aru saada kuludest, eelkõige tingimustest, mille alusel võivad kulud lepingu kehtivusajal märkimisväärselt muutuda, sealhulgas investeeringu tulemuslikkuse põhjal.
- 1.18. Kui kulud põhinevad otseselt riiklikel õigusaktidel, mille eesmärk on konkreetset klientide huvide kaitsmine, ei tohiks lepinguid käsitada sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist.

Suunis 5 – Kindlustuslepingu soodustatud isikuga seotud lepingulised sätted

- 1.19. Kui lepingulised sätted võimaldavad kasutada kliendil lepingulise suhte lõppemisest kasu saava isiku määratlemisel mittestandardset sõnastust (soodustatud isiku klausel), mis võib raskendada soodustatud isiku tuvastamist või soodustatud isikule väljamakse tegemist kindlustusvõtja surma korral, peaks kindlustusvahendaja või -andja käsitama lepingut sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist.

2. jaotis. Muudele keerukatele kindlustuspõhistele investeerimistoodetele kehtivad nõuded (kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 punkti a alapunkt ii)

Suunis 6 – Lepingulised sätted, mis on seotud lõpptähtaja või tagasiostuväärtuse või surmast tingitud väljamaksete kindlaksmääramisega

- 1.20. Kindlustusvahendaja või -andja peaks hindama lõpptähtaega või tagasiostuväärtust või surmast tingitud väljamakseid määravate mehhanismide mõju ning seda, kas need raskendavad kliendil kaasnevate riskide mõistmist, välja arvatud juhul, kui need mehhanismid põhinevad otseselt riiklikel õigusaktidel, mis on konkreetselt koostatud klientide huvide kaitseks.
- 1.21. Kui hinnatav leping sisaldab mõnda allpool toodud tingimustest, peaks kindlustusandja või -vahendaja käsitama lepingut sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist:
 - (a) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed olenevad kindlustusandja määratud muutujatest, mille mõju on kliendil raske mõista;
 - (b) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed olenevad eri tüüpi investeerimisriskidest või -strateegiatest, mille mõju on kliendil raske mõista;
 - (c) tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed võivad lepingu kestuse vältel eri hetkedel sageli ja/või oluliselt muutuda kas teatud kindlate künnistingimuste täitmise või teatud tähtaja saabumise tõttu. See ei hõlma tähtaja, tagasiostuväärtuse ega surmast tingitud väljamaksete muutusi tuleviku määramata hüvitiste tasumisel;
 - (d) garanteeritud on tähtaeg või tagasiostuväärtus või surmast tingitud väljamaksed, mille suhtes kehtivad tingimused või ajapiirangud, mille tagajärgi on kliendil raske mõista. See ei hõlma tähtaja, tagasiostuväärtuse ega surmast tingitud väljamaksete muutusi tuleviku määramata hüvitiste tasumisel.

Suunis 7 – Kuludega seotud lepingulised sätted

- 1.22. Hinnates, kas leping sisaldab struktuuri, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist, peaks kindlustusvahendaja või -andja hindama, kas kliendil võib olla raske aru saada kuludest, eelkõige tingimustest, mille alusel võivad kulud lepingu kehtivusaajal märkimisväärselt muutuda, sealhulgas investeeringu tulemuslikkuse põhjal.
- 1.23. Kui kulud põhinevad otseselt riiklikel õigusaktidel, mille eesmärk on konkreetselt klientide huvide kaitsmine, ei tohiks lepinguid käsitada sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist.

Suunis 8 – Kindlustuslepingu soodustatud isikuga seotud lepingulised sätted

- 1.24. Kui lepingulised sätted võimaldavad kasutada kliendil lepingulise suhte lõppemisest kasu saava isiku määramisel mittestandardset sõnastust (soodustatud isiku klausel), mis võib raskendada soodustatud isiku tuvastamist või soodustatud isikule väljamakse tegemist kindlustusvõtja surma korral, peaks kindlustusvahendaja või -andja käsitama lepingut sellist struktuuri sisaldavana, mis raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist.

Õigusaktidele vastavuse ja aruandluse reeglid

- 1.25. Käesolev dokument sisaldub EIOPA määruse artikli 16 alusel välja antud suuniseid. EIOPA määruse artikli 16 lõike 3 kohaselt võtavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused kõik suuniste ning soovitude täitmiseks vajalikud meetmed.
- 1.26. Pädevad asutused, kes käesolevaid suuniseid järgivad või kavatsevad järgima hakata, peavad integreerima need sobival viisil oma regulatiiv- või järelevalveraamistikku.
- 1.27. Pädevad asutused kinnitavad EIOPA-le, kas nad järgivad või kavatsevad hakata järgima käesolevaid suuniseid, koos mittejärgimise põhjustega kahe kuu jooksul pärast tõlgete avaldamist.
- 1.28. Kui osutatud tähtajaks ei vastata, peetakse pädevaid asutusi aruandlusnõuetele mittevastavateks ja nendest teatatakse.
- 1.29. Liikmesriigi pädevad asutused, kes ei ole otsustanud kasutada kindlustustoodete turustamise direktiivi artikli 30 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud erandit, ei pea EIOPA-le aru andma.

Läbivaatamise lõppsäte

- 1.30. Käesolevad suunised vaatab läbi EIOPA ja need ajakohastatakse korrapäraselt kindlustustoodete turustamise direktiivi artiklite 30 lõigete 7 ja 8 kohaselt.